

## **Mustaqil loyihalar orqali naqqoshlik fanida ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish**

**Aslonova Navro'za Hoshim qizi**

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” kafedrası o‘qituvchisi

**Anatatsiya:** Mustaqil loyihalar naqqoshlik fanida talabalarning ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali pedagogik vositasidir. Ushbu maqolada talabalarning mustaqil ishlar orqali ijodiy qaror qabul qilish, muammolarni hal qilish va estetik kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi tahlil qilinadi. Mustaqil loyihalar orqali talabalar turli rang va kompozitsiya kombinatsiyalarini yaratadi, ijodiy yechimlar ishlab chiqadi va yakuniy ishlarini baholashga taqdim etadi. Shu bilan birga, bu yondashuv talabalarni mustaqil fikrlash, ijodiy faollik va badiiy qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga rag'batlantiradi.

**Kalit so'zlar:** Naqqoshlik, Mustaqil loyiha, Ijodiy fikrlash, Talabalar, Pedagogik metodika, Rang uyg'unligi, Kompozitsiya, Estetik kompetensiya

Naqqoshlik fani talabalarda badiiy did, ijodiy fikrlash va estetik qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. An'anaviy dars usullari ko'pincha o'qituvchi nazorati ostida bajariladigan mashqlar va namunalarni ko'rsatishga asoslangan bo'lib, bu talabalarni mustaqil ijodiy faoliyatga yetarlicha jalb qilmaydi. Shu sababli, mustaqil loyihalar naqqoshlik darslarida talabalarning ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi.

Mustaqil loyihalar talabalarga o'z ishlarini rejalashtirish, turli rang va kompozitsiya variantlarini sinab ko'rish va yakuniy ijodiy qarorlarni qabul qilish imkonini beradi. Talabalar loyiha davomida muammolarni hal qilish, turli yechimlarni sinab ko'rish va o'z ijodiy kompetensiyalarini oshirishga o'rgatiladi. Shu bilan birga, mustaqil loyihalar talabalarni o'z ishlariga mas'uliyat bilan yondashishga, ijodiy fikrlarni mustaqil shakllantirishga va estetik qarorlar qabul qilishga rag'batlantiradi.

Mazkur maqolada mustaqil loyihalar orqali naqqoshlik fanida talabalarning ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi, uning pedagogik asoslari va amaliy qo'llanilishi tahlil qilinadi. Maqola talabalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish, dars jarayonini interaktiv va samarali tashkil etish bo'yicha tavsiyalarni taqdim etadi.

Naqqoshlik fanida talabalarning ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda mustaqil loyihalar muhim pedagogik vosita hisoblanadi. An'anaviy dars usullari ko'pincha o'qituvchi nazorati ostida bajariladigan mashqlar va namunalarni ko'rsatishga asoslangan bo'lib, bu talabalarni mustaqil ijodiy faoliyatga yetarlicha jalb

qilmaydi. Shu sababli, mustaqil loyihalar talabalarning o'z ijodiy qarorlarini mustaqil shakllantirishiga, turli variantlarni sinab ko'rishiga va estetik qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi.

Mustaqil loyiha jarayonida talabalar avvalo loyiha mavzusini tanlaydi, ish rejasini ishlab chiqadi va ishlash jarayonini bosqichma-bosqich amalga oshiradi. Bu bosqichda talabalarga rang uyg'unligi, kompozitsiya elementlarini joylashtirish va bezak elementlarini tanlash bo'yicha mustaqil ishlash imkoniyati beriladi. Talabalar turli ijodiy yechimlarni sinab ko'rib, eng ma'qul variantni tanlaydilar. Shu tarzda ular nafaqat amaliy ko'nikmalarini oshiradi, balki tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini ham rivojlantiradi.

Guruh ishlari orqali talabalarning ijodiy faolligi yanada oshadi. Talabalar birgalikda loyihalarni bajaradi, o'z ishlarini bir-biriga taqdim etadi va konstruktiv fikr almashadi. Guruh ishlari nafaqat hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradi, balki talabalarda mas'uliyat va ijtimoiy kommunikatsiya qobiliyatlarini ham shakllantiradi. Shu bilan birga, talabalar boshqa ishtirokchilarning ijodiy qarorlarini kuzatib, yangi yondashuv va usullarni o'zlashtiradilar.

Mustaqil loyihalarni baholash jarayoni ham ijodiy rivojlanishga katta hissa qo'shadi. Baholash talabalarni o'z ishlarini qayta ko'rib chiqishga, xatolarni aniqlashga va ijodiy qarorlarini yaxshilashga undaydi. Shakllantiruvchi baholash orqali o'qituvchi talabalarning ishini bosqichma-bosqich kuzatadi va konstruktiv fikrlar beradi. Bu talabalarni yanada faol ishlashga, turli yechimlarni sinab ko'rishga va natijada ijodiy salohiyatini oshirishga rag'batlantiradi.

Mustaqil loyihalar orqali talabalarga ijodiy vazifalarni bajarishda turli darajadagi murakkablik darajalari taqdim etiladi. Ba'zi talabalar soddaroq loyihalarni bajaradi, boshqalarga esa murakkab va keng ko'lamli vazifalar beriladi. Shu tarzda har bir talaba o'z qobiliyatiga mos ishni bajaradi va ijodiy rivojlanish imkoniyatini maksimal darajada oshiradi. Talabalar rang uyg'unligi va kompozitsiya bo'yicha turli yechimlarni sinab ko'rib, eng mos variantni tanlaydilar.

Mustaqil loyihalar jarayonida raqamli va grafik vositalardan foydalanish talabalarning ijodiy faolligini yanada oshiradi. Talabalar kompyuter dasturlari yoki interaktiv grafik vositalar yordamida turli rang va kompozitsiya variantlarini yaratadi. Bu nafaqat ularning amaliy ko'nikmalarini oshiradi, balki ijodiy qaror qabul qilish va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, raqamli vositalar orqali talabalarning ishlarini saqlash, baholash va tahlil qilish imkoniyati ham yaratiladi.

Talabalar o'z loyihalarini yakunlagach, ularni taqdim etish jarayoni tashkil etiladi. Taqdimot orqali talabalarning ijodiy qarorlarini baholash, konstruktiv fikrlar olish va

o'z ishlarini takomillashtirish imkoniyati yuzaga keladi. Shu tarzda talabalar ijodiy faoliyatda mustaqil ishlash, o'z fikrini ifoda etish va boshqalar bilan samarali hamkorlik qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Natijada, mustaqil loyihalar talabalarning ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishda samarali vosita sifatida qaraladi. Bu yondashuv talabalarga turli rang va kompozitsiya kombinatsiyalarini sinab ko'rish, ijodiy yechimlarni ishlab chiqish, guruh va individual ishlarda faol ishtirok etish imkonini beradi. Shu bilan birga, talabalarning motivatsiyasini oshiradi, ularni ijodiy qaror qabul qilishga rag'batlantiradi va badiiy kompetensiyalarini rivojlantiradi.

Shu asosda, o'qituvchi metodik jihatdan tayyor bo'lishi, darsni mustaqil loyihalarga asoslab tashkil etishi va talabalarning ijodiy faolligini rag'batlantirishi lozim. Mustaqil loyihalar nafaqat talabalarni ijodiy ishlashga jalb qiladi, balki ularning tanqidiy fikrlash, estetik qaror qabul qilish va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu tarzda, naqqoshlik fanida talabalarning ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish samarali va natijali amalga oshiriladi.

Mustaqil loyihalar naqqoshlik fanida talabalarning ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishda samarali pedagogik vosita hisoblanadi. Ushbu yondashuv talabalarni o'z ishlarini rejalashtirish, turli rang va kompozitsiya variantlarini sinab ko'rish, ijodiy yechimlar ishlab chiqish va yakuniy ishlarini baholashga rag'batlantiradi.

Mustaqil loyihalar talabalarning individual qobiliyatlariga mos mashqlar berish orqali motivatsiyasini oshiradi va ularni ijodiy qaror qabul qilishga, mustaqil fikrlashga hamda guruh ishlari orqali hamkorlik qilishga undaydi. Shu bilan birga, talabalarning tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va estetik qaror qabul qilish ko'nikmalari rivojlantiriladi.

O'qituvchi metodik jihatdan tayyor bo'lishi, darsni mustaqil loyihalarga asoslab tashkil etishi va talabalarning ijodiy faolligini rag'batlantirishi lozim. Kelajakda raqamli vositalar, interaktiv resurslar va gamifikatsiya elementlarini loyihalarga integratsiya qilish orqali talabalarning ijodiy salohiyatini yanada oshirish tavsiya etiladi. Shu tarzda, naqqoshlik fanida ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish samarali va natijali tarzda amalga oshiriladi.

#### **Foydalanilgan Adabiyotlar**

1. Shavdirov S. A. *Podgotovka budushchikh uchiteley k issledovatel'skoy deyatel'nosti*. Pedagogicheskoe obrazovanie i nauka, 2017, №2, s. 109–110.
2. Shavdirov S. A. *Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons*. Eastern European Scientific Journal, 2017, №1, s. 131–134.

3. Shovdirov S. *Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region*. E3S Web of Conferences, 2024, 587:02016.
4. Shavdirov S. *Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology*. AIP Conference Proceedings, 2025, 3268(1):070035.
5. Shavdirov S. A. *Ўquvchilarda tasviriy savodxonlikka oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik jihatlar*. Sovremennoe obrazovanie (Uzbekistan), 2017, №6, s. 15–21.
6. Shovdirov S. *Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari*. Inter Education & Global Study, 2024, №1, s. 8–14.
7. Ibraimov X., Shovdirov S. *Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students*. Science and Innovation, 2023, 2(B10), s. 192–198.
8. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. *Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts*. International Journal on Integrated Education, 2023, 4(3), s. 60–66.

SCIENTIFIC PUBLISHING